

Länsstyrelsen
Västerbotten

Remissvar

Datum
2016-06-14

Ärendebeteckning
821-2596-2016

1(3)

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar – Slutbetänkande av utredningen om utökade möjligheter till behandling av ofrivillig barnlöshet

Länsstyrelsen i Västerbottens län har beretts tillfälle att lämna synpunkter på slutbetänkandet av utredningen om utökade möjligheter till behandling av ofrivillig barnlöshet.

De saker som behandlas i utredningen:

- Ta ställning om det vid assisterad befruktning fortsättningsvis ska krävas en genetisk koppling mellan barnet och minst en tilltänkt förälder.
- Ta ställning om surrogatmoderskap ska tillåtas i Sverige, med utgångspunkten att detta i så fall ska vara altruistiskt.
- Ta ställning till om det behövs särskilda regler för barn som kommit till genom ett surrogatarrangemang i utlandet.
- Ta ställning om det avskaffade steriliseringskravet och förbudet mot bibehållen fortplantningsförmåga vid ändrad könstillhörighet kan medföra problem vid tillämpningen av bl.a. den föräldraskapsrättsliga lagstiftningen.

Ställningstaganden

Länsstyrelsen instämmer med utredningens utgångspunkter om de etiska ställningstagandena kring bland annat människovärdesprincipen där alla människor har lika värde och samma rätt att få sina rättigheter tillgodosedda. Den innebär även att ingen människa får betraktas eller behandlas som enbart ett medel. Det råder både internationell och i Sverige en stor samsyn om att människokroppen och dess delar inte får ge upphov till vinning. Det kommer bland annat till uttryck i förbud mot handel med organ och könsceller. Människovärdesprincipen kan dock inte anses innebära att det är en mänsklig rättighet att till varje pris få föda ett eget barn eller på annat sätt bli förälder till ett barn.

Ställningstagandet om det vid assisterad befruktning ska krävas genetisk koppling mellan barnet och minst en tilltänkt förälder:

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att kravet på genetisk koppling i 7 kap 3 § lagen om genetisk integritet m.m. tas bort. En befruktning utanför

kroppen inom svensk hälso- och sjukvård kan framöver också utföras med ett donerat ägg och donerade spermier, eller med ett donerat befruktat ägg.

Detta möjliggör för olika vägar till föräldraskap och behandlar idén om att en familj inte behöver vara biologisk. Liknande paralleller går att dra till nuvarande lagstiftning om adoption. Barnen har även rätt att söka upp sina biologiska föräldrar när de fyllt 18 år.

Ställningstagandet om surrogatmoderskap ska tillåtas i Sverige, med utgångspunkt i att det i så fall ska vara altruistiskt:

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att altruistiskt surrogatmoderskap inte ska tillåtas i Sverige.

Som kommentar till ställningstagandet kan bland annat lyftas att surrogatmoderskap strider mot människovärdesprincipen. Vidare går det inte att helt utesluta att det alltid föreligger ett fullständigt informerat samtycke och att kvinnor inte skulle kunna utsättas för påtryckningar att vara surrogatmor, exempelvis en underförstådd press att hjälpa en närstående som inte själv kan få ett eget barn. En ordning som i sin tur kan öka risken för dold kommersialisering.

Andra argument mot ett surrogatmoderskap är synen på barn som mänsklig rättighet och att det finns andra och bättre vägar till barn, exempelvis adoption.

Länsstyrelsen anser dock att det finns brister och luckor i kunskapsunderlaget. Utredningen lyfter enbart forskning gällande surrogatmoderskap från industriländer som exempelvis Storbritannien och USA, och inte från andra delar av världen där surrogatmoderskap idag kan betraktas som en kommersiell industri. Detta område behöver utvecklas.

Ställningstagandet till om det behövs särskilda regler för barn som kommit till genom surrogatarrangemang i utlandet:

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag i alla delar. Det är av stor vikt att det finns en tydlig juridisk ordning för dessa omständigheter och att det rättsliga ses över i alla tänkbara led så att barnperspektivet säkras.

Ställningstagandet om det avskaffande steriliseringskravet och förbudet mot bibehållen fortplantningsförmåga vid ändrad könstillhörighet kan medföra problem vid tillämpningen av bl.a. den föräldraskapsrättsliga lagstiftningen:

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag.

Magdalena Andersson
Landshövding

Therese Runarsdotter
Handläggare Folkhälsa